

**การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**
**Enhancing Competency of Administrators for Proceeding
the Quality Assurance of Basic Education in Northeast Region**

สุนทร บุระวัฒน์¹, เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ² และ กชพร นำนานผล³
Sunthon Burawat¹, Kriangsak Srisombat² and Kochaporn Numnaphol³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาการใช้แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร มี 5 องค์ประกอบ แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหาร มี 14 แนวทาง ผลการใช้แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารบริหารจัดการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนทุกขั้นตอน ได้ตรงตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีวิธีการมอบหมายงานได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและประสบการณ์ของบุคลากร มีการนำผลการนิเทศมาใช้พัฒนาคุณภาพ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้อย่างชัดเจน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความซื่อตรง ตามเป้าหมาย มาตรฐานคุณภาพ และนำผลมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาทีมงานที่เข้มแข็งเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ทีมนำ ทีมทำและทีมพัฒนา มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง บุคลากรทุกคนมีขวัญกำลังใจดี

คำสำคัญ : การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการ, การประกันคุณภาพ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study elements of administrator competencies, 2) to determine the guidelines in order to enhance administrator competencies, 3) to study the guideline implementation to improve administrator competencies for proceeding the quality assurance of basic education school in Northeastern region. The findings of the research were as follows: there were 5 elements of competency of school administrator and 14 guidelines.

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² อาจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

The administrators could be able to manage the organization systematically, and satisfy the staff by giving the tasks that suit the ability of the staff. The result of study created a better internal supervision and work continuously to improve the quality of education as well as enhance students' achievement. It also improved on amicable evaluation strategy and an assessment which is a part of an administration undertaken by a committee, developed the human resources continuously to encouraged the staff working with a long term quality.

Keywords : Enhancing administrator competencies, Quality assurance

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80(3) ได้บัญญัติให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 15) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (2555-2559) เน้นการพัฒนา “คน” เป็นศูนย์กลางโดยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และ ภูมิใจความเป็นไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ พัฒนา มาตรฐาน และระบบประกันคุณภาพทั้งภายใน และภายนอก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 4-5) และการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 - 2562) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ พัฒนาครูยุคใหม่ที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างสังคมคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ในห้วงเวลาที่ผ่านมามีคุณภาพการศึกษาอย่างไม่เป็นที่พอใจของสังคม กล่าวคือ เด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในวิชาหลักของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 จากผลการสอบในปีการศึกษา 2553 พบว่า คะแนนลดลงจากปีการศึกษา 2552 และมาตรฐานความสามารถยังได้คะแนนต่ำในเรื่อง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (Trends in International Mathematics and Science Study : TIMSS) ในปี 2550 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 441 คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ 471 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ ซึ่งเป็นการประเมินทุก 4 ปี รวมทั้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของ The Programmer for International Student Assessment (PISA) ที่ประเมินจากผู้จบการศึกษาภาคบังคับหรือกลุ่มอายุ 15 ปี พบว่า คะแนนเฉลี่ยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (Organization for cooperation and development) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 6)

ในส่วนของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 6 มาตรา 47 บัญญัติว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา

คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งระบบ ประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้บริหาร (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 29-30) ในการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐาน อุดมการณ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีและใช้สมรรถนะการบริหารจัดการที่ดี ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการให้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาสู่มาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (พชรวิทย์ จันทรศิริ. 2554 : 7)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาผลการนำแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปใช้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา เน้นการศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปีการศึกษา 2557 ประกอบด้วย การวางแผนการมอบหมายงาน การนิเทศภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาทีมงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 แห่ง ที่มีผลการประเมินภายนอก รอบที่ 3 อยู่ในระดับดีมากทุกตัวบ่งชี้ จำนวน 285 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ได้มาจากการสุ่มประชากรอย่างง่าย จำนวน 215 คน กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้ เป็นผู้บริหาร และครู โรงเรียนบ้านนากระต๊อบ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกข้อมูลการศึกษาเอกสาร และแบบทดสอบ เครื่องมือทุกชนิดที่ใช้ในแต่ระยะการวิจัย ๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเครื่องมือ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำมาปรับปรุงแก้ไขและทดลองใช้ นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้ไปปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหาร ในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารในการประกัน

คุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหาร ในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากการทดลองใช้ ในภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก การศึกษาเอกสาร และการใช้แบบทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการตีความสร้างข้อสรุป แบบอุปนัย (Analytic induction) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหาข้อสรุปและสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การมอบหมายงาน การนิเทศภายใน การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการพัฒนาทีมงาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะ

การบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม พบว่ามี 14 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านการวางแผน มี 3 แนวทาง ด้านการมอบหมายงานมี 3 แนวทาง ด้านการนิเทศภายในมี 3 แนวทาง ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมี 2 แนวทาง และด้านการพัฒนาทีมงานมี 3 แนวทาง

3. การทดลองใช้แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลที่เกิดจากการใช้แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านการวางแผน ผู้บริหารได้พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีเทคนิค วิธีการและกระบวนการวิเคราะห์ บริบทสถานศึกษาอย่างมีขั้นตอนเชิงวิชาการ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือในการประกันคุณภาพได้ตรงกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ด้านการมอบหมายงาน ผู้บริหารหลักการ เทคนิค วิธีการมอบหมายงาน ได้เหมาะสมกับ ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ประสบการณ์ของเพื่อนร่วมงาน มีและใช้ภาวะผู้นำในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างมีขั้นตอนเชิงระบบ บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศภายใน ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจการนิเทศ พัฒนาระบบการนิเทศภายในเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ และสามารถถ่ายทอด สร้างความเข้าใจ นำเสนอข้อมูล สร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศเพื่อการพัฒนาได้เป็นอย่างดี กำหนดแนวทาง กระบวนการนิเทศ เครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสมตรงตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ให้ครู บุคลากรนำไปใช้พัฒนา มีการประเมินผลและวิเคราะห์ผลการนิเทศเพื่อการพัฒนา

อย่างต่อเนื่อง สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสร้างความตระหนัก และความเข้าใจให้ถือว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ตามแผนงานโครงการที่ได้รับมอบหมายและนำไปพัฒนา มุ่งการประเมินแบบกัลยาณมิตร ความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา มีการมอบหมายคณะกรรมการติดตามประเมินผลเป็นคณะทำงาน กำหนด ปฏิทินงาน กรอบเวลาและกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ชัดเจน พร้อมทั้งวิเคราะห์ รายงานผลตามระยะเวลา และสนับสนุนให้นำผลการประเมินมาใช้พัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาทีมงาน ผู้บริหารได้ศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาทีมงานให้เป็นทีมงานที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย ทีมนำ ทีมทำ และทีมพัฒนา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานแต่ละทีมงานไว้อย่างชัดเจน พัฒนาทีมงานด้วยการจัดอบรมให้ความรู้ พาไปศึกษาดูงาน ส่งเข้ารับการอบรมเสริมประสบการณ์ ให้ศึกษากรณีศึกษา ระดมกำลังความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ร่วมกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนานำไปใช้ และให้การเสริมแรง ให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน ให้ความยุติธรรม ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องชมเชย ให้ปรากฏ และให้โอกาสนำเสนอผลงานที่ปฏิบัติเป็นเลิศ

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 5 แนวทาง ประกอบด้วย การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ด้านการมอบหมายงาน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาทีมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นภาเดช บุญชีเดช (2552 : 412-425) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ผลการ

ศึกษามีดังนี้ 1) สมรรถนะ ของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา มีจำนวน 20 สมรรถนะ 101 คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม 2) รูปแบบการพัฒนา มีลักษณะเป็นรูปแบบบูรณาการการพัฒนาการเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา และพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ผ่านการพัฒนาสมรรถนะที่มีความต้องการพัฒนาสูง 5 ลักษณะย่อย ได้แก่ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการความสามารถในการบริหารจัดการอย่างประกันคุณภาพ ความสามารถในการจัดระบบการปฏิบัติงาน ความสามารถในการบริหารความเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการบริหารจัดการความรู้ในองค์กร 3) ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ค่าเฉลี่ยในระดับสูงถึงสูงมาก เท่ากับ 4.57 – 4.86 และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ค่าเฉลี่ยระดับสูงถึงสูงมาก เท่ากับ 4.29 – 4.86 สหิทธิชัย เจริญวิวัฒน์พงษ์ (2552 : 4) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ตามแนวการบริหารงานแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร สำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นโยบาย งบประมาณ ระบบการคัดเลือกนักเรียน และสภาพแวดล้อมภายใน 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารและจัดการศึกษา การจัดองค์การ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน การสนับสนุนจากชุมชน และการร่วมมือกันระหว่างบ้านกับสถานศึกษา 3) องค์ประกอบด้านปัจจัยส่งออก ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้รับบริการ 4) องค์ประกอบด้านข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ การประเมินองค์กร และข้อมูลจากการควบคุมดูแลและการประเมินผล 5) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของระบบ ได้แก่ นโยบายของชาติ และสภาพของชุมชน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี อำนาจจันทร์ชา (2555 : 5) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการ

ดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์นโยบายชาตินโยบายรัฐบาล นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น 2) การบริหารเชิงระบบสี่ขั้นตอน คือ การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการปรับปรุงคุณภาพ 3) ยุทธศาสตร์สี่สร้าง คือ สร้างความเข้าใจ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างผู้ให้การสนับสนุน และสร้างนวัตกรรม 4) ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามากที่สุดลงมาตามลำดับ คือ สถานศึกษากำหนดลักษณะขอบข่ายงาน บทบาท อำนาจหน้าที่บุคลากรที่ต้องรับผิดชอบชัดเจน โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือกันทุกระดับ ผู้บริหารมุ่งมั่นในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ถัดมาคือใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้ถูกต้อง ทันเหตุการณ์ สถานศึกษาสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีบรรยากาศเอื้อต่อการบริหาร เหมาะสมแก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับโอกาสพัฒนาตนเอง และเข้าถึงแหล่งความรู้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ผลลัพธ์สถานศึกษาจัดการศึกษามีคุณภาพ ชุมชน ผู้ปกครองเชื่อมั่นการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาการเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายด้าน พบว่า การเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผนและการพัฒนาทีมงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ วิทยา จันทศิริ (2551 : 23-24) กล่าวถึงสมรรถนะของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การวางแผนการจัดการ การทำงานเป็นทีม ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548 : 42) ได้กล่าวทำนองเดียวกันว่าสมรรถนะหลักของผู้บริหารในการบริหารจัดการประกอบด้วย การวางแผน การพัฒนา

ทีมงาน และแนวคิดของ Helrigel (2008 : 22-23) ที่ว่าสมรรถนะของผู้บริหารมีหลายองค์ประกอบแต่ที่สำคัญคือ ความสามารถในการวางแผนจัดการความสามารถในการทำงานเป็นทีม พาที เกศธนากร (2554 : 391 - 402) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการประเมินผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านกระบวนการมีองค์ประกอบดังนี้ คือ การวางแผน การมอบหมายงาน การวิเคราะห์ประเมินผล การตัดสินใจผลการประเมิน และสรุปผลการประเมิน วันเพ็ญ ผ่องกาย (2549 : 168-172) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำแผน และแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพ

การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการมอบหมายงาน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการทำงานของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์นำสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553 : 29) ได้กล่าวว่า การมอบหมายงานเป็นภาระหน้าที่สำคัญที่จะแสดงสมรรถภาพด้านการบริหารของผู้บริหารโดยผู้บริหารมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีอิสระในการคิด การตัดสินใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพาที เกศธนากร (2554 : 391 - 402) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนากระบวนการประเมินผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทางด้านกระบวนการ มีองค์ประกอบย่อย คือ การมอบหมาย การแต่งตั้งกรรมการดำเนินการ ด้วยการประชุมชี้แจง วางแผนการประเมิน การวิเคราะห์ผลการประเมิน การตัดสินใจผลการประเมิน และสรุปแจ้งผลการประเมิน

การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการประกันคุณภาพในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 18-

19) ที่มองว่า การนิเทศเป็นการสร้างความเข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความคงทน และได้แบ่งขั้นตอนการนิเทศเป็น 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินการนิเทศ การสรุปผลการนิเทศ และการรายงานผลการนิเทศ สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551 : 434 - 436) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า รูปแบบการพัฒนาประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม การพัฒนาแบบเครือข่าย หลักการกระจายอำนาจ หลักการเสริมแรง หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การสร้างความตระหนัก การประเมินความต้องการจำเป็น การออกแบบการพัฒนา การประเมินผลงาน การตรวจสอบผลงาน การรายงานการให้รางวัลและการเสริมแรง รูปแบบการกำกับติดตามการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย หลักความเป็นเอกภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาคและเป็นธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักการกำกับติดตามผล

การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนสำคัญที่สะท้อนให้เห็นผลที่เกิดจากการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และ สุริยา วีระวงษ์ (2548 : 1) มองว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงผลของการดำเนินงาน หากมีข้อบกพร่องก็จะได้แก้ไข ปรับปรุง มีข้อบกพร่อง หรือผิดพลาดแล้วจะถูกลงโทษหรือตำหนิ และ วันเพ็ญ ผ่องกาย (2549 : 168-172) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตมีผลการปฏิบัติงานในระดับที่สูง โดยมีคะแนนสูงสุดคือสมรรถนะด้านการปฏิบัติงาน รองลงมาคือด้านกระบวนการและผลสำเร็จในการ

ปฏิบัติงาน เตือนใจ ดลประสิทธิ์ (2552 : 198-211) ศึกษาการพัฒนากระบวนการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านกระบวนการ ได้แก่ การเตรียมการ การประเมินก่อนการดำเนินการ การดำเนินการพัฒนา และการประเมินผลการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้นำแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปใช้

1.2 การนำแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปใช้ควรศึกษาคู่มือ และแผนปฏิบัติการให้ชัดเจน และใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

2.ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาต่อเนื่องโดยใช้ระยะเวลาที่นานขึ้น มีการเก็บข้อมูลอนุกรมเวลาเพื่อทราบผล การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 ควรทำการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในภูมิภาคอื่น

เอกสารอ้างอิง

- เตือนใจ ดลประสิทธิ์. (2552). การพัฒนาระบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- นภาเดช บุญเชิดชู. (2552). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา.

- (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พชรวิทย์ จันทรศิริ. (2554). **การพัฒนาสมรรถนะ
ทางการบริหาร**. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พาที เกศนาร. (2554). **การพัฒนาระบบการ
ประเมินผู้บริหารมีอาชีพของสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน**. การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**.
เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 15.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และสุริยา วีรวงศ์. (2543). **คู่มือ
การประเมินผลโครงการ**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ ผ่องกาย. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการ
ประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่
การศึกษา**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- วิทยา จันทรศิริ. (2551). **การพัฒนาสมรรถนะหลัก
ของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัย
ของรัฐ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม).
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). **การบริหารบุคคล
ภาครัฐไทยกระแสใหม่และสิ่งท้าทาย**.
กรุงเทพฯ : บริษัท จุฑทอง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556).
แนวทางการนิเทศเต็มพื้นที่. กรุงเทพฯ :
**สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน**.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548).
คู่มือสมรรถนะข้าราชการพลเรือนไทย.
กรุงเทพฯ: พี เอ. ลิฟวิ่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ. (2555). **แผนพัฒนาการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด
พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง
ศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพ
การศึกษา. (2547). **ระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สิทธิชัย เจริญพิพัฒพงษ์. (2552). **การพัฒนาระบบ
ประกันคุณภาพภายใน ตามแนวการ
บริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ
สำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชน**.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2551). **รูปแบบการพัฒนาบุคลากร
ที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1**. (วิทยา
นิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- อำนาจ จันทรข้า. (2554). **การพัฒนารูปแบบการ
ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
ในสถานขั้นพื้นฐาน**. (วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์).
- Hellrigel, D., S.E. Jackson & J.W. Slocum. (2008).
Competency-Based Management.
Ohio : South-Western Cengage
Learning.